

es caracteritza el moment que vivia la ciutat de creixement demogràfic, expansió urbanística, consolidació de les manufactures tradicionals i de l'autoritat reial. Aquest últim tret és remarcable, ja que la vila d'Olot estava subjecta a la jurisdicció reial però, encara, també a la senyorial, exercida per l'abat de Ripoll.

El segon apartat abasta els anys centrals, definits per l'autor com de transició «en el sentit positiu del terme», amb les grans obres en les esglésies del Tura i de Sant Esteve.

Finalment, el tercer apartat s'ocupa de l'expansió de la manufactura del cotó i les tècniques que hi anaven aparellades, que oferia importants possibilitats a la vila, per bé que no es pogueren aprofitar com cal, tant per les males comunicacions (ja) com pel moment polític i bèl·lic que cloqué el segle.

Un dels atractius d'aquesta obra és la referència periòdica a la vida quotidiana, al costat dels aspectes més tradicionals en els llibres d'aquesta temàtica com són els polítics i econòmics. El llibre ofereix un quadre ben viu de la vida de la vila i dels seus habitants, no només en les seves relacions amb el poder, sinó també en la seva religiositat, esbarjo, és a dir, tot allò que veritablement configura la vida quotidiana de la majoria de la gent.

És una eina molt útil i esperada, atès que s'havien publicat diversos monogràfics del segle XVIII a la vila però faltava un estudi de conjunt en què, amb el rigor exigint a una obra d'aquest tipus, participessin a parts iguals l'exigència científica i l'afany de divulgació.

L'autor, Miquel Puig, llicenciat en història i professor d'ensenyament secundari, té una bibliografia extensa i a bastament coneguda, en bona part orientada a l'estudi del segle XVIII olotí, apareguda majoritàriament en les publicacions periòdiques de les institucions d'àmbit històric comarcal.

M. Assumpció Arnau

La filla de l'última bruixa de Cadaqués

MASANÉS, Cristina.
**Lídia de Cadaqués.
Crònica d'un deliri.**
Quaderns Crema.
Barcelona, 2001. 206 pàgines.

Molt acurat assaig biogràfic de Lídia Noguer Sabà, la filla de l'última bruixa de Cadaqués, Dolors Sabà o *la Sabana*, cognom feminitzat que prenién les dones d'aquest poble mariner, que potser a molts ens ha servit per descobrir la font d'inspiració del pintor Salvador Dalí en l'elaboració del seu mètode paranoicocrític. Lídia Noguer va néixer el

1866 i es maridà amb un pescador que més tard es va suïcidar, potser per la incapacitat de suportar les desventures familiars; amb ell va tenir dos fills, que el 1934 van ser tancats al centre psiquiàtric de Salt pels seus desvaris sobre un suposat descobriment d'unes mines de radi al cap de Creus.

La dona del pescador Nando Costa, que poques vegades havia sortit de Cadaqués, va veure l'estiu del 1904 com la seva vida canviava. Per recomanació del poeta Víctor Rahola, el jove Eugeni d'Ors es va allotjar un mes a casa de la Lídia. Des d'aquell estiu i durant trenta-cinc anys, la peixatera va esperar el retorn de l'escriptor, amb el qual inicià un carteig, mai correspost, arran de l'inici de la seva patologia delirant que la feia creure's que era Teresa, *la Ben Plantada*, protagonista del *Glosari* que aquest ideòleg del noucentisme començà a publicar a

La Veu de Catalunya amb el pseudònim de Xènius. D'Ors mai no la contestà, però el poeta Eduard Marquina, la seva dona, Mercè Pichot, i Dalí van acordar relatar la seva vida, encara que només el primer i de manera pòstuma va publicar *La verdadera historia de Lidia de Cadaqués* (1954).

Amiga sempre de Dalí, Lídia Noguer intercedí amb el seu pare notari quan el jove pintor convidà la seva enamorada, Gala, a conèixer la família, i l'estiu de 1930 li va vendre una barraca de pescadors a la cala de Portlligat, ja que no foren convidats a instal·lar-se a la casa familiar dels Llané. El primer quadre surrealista de Dalí porta per títol una frase feta d'ella, «La mel és més dolça que la sang». També conegué Federico García Lorca, el qual conservava una fotografia d'ella a la seva casa de Granada i s'hi referia com «el Quixot del Mediterrani». La Lídia de Cadaqués morí el 1946 a l'asil Gomis d'Agullana, i des del 1989 una làpida escrita per D'Ors i pagada per Dalí cobreix la seva tomba.

A part de ser una gran cuinera i bona comerciant, algun encant més devia tenir per captivar l'atenció i comprensió d'alguns dels artistes que la tractaren. Josep Pla, però, mai li va apreciar cap talent, i més aviat la feia grotesca.

Erika Serna i Coda

locus amoenus

Pere Duran

